

Södertälje kommun

Revisorerna

Revisionskrivelse

2020-06-11

Till: Kultur- och fritidsnämnden
Enhörna Kommunaldelsnämnd
Järna Kommunaldelsnämnd
Hölö Mörkö kommunaldelsnämnd
Vårdinge Mölnbo kommunaldelsnämnd

För kännedom: Kommunfullmäktige

Revisionsrapport nr 4/2020 – Granskning av biblioteksverksamheten

På vårt uppdrag har EY genomfört en granskning om folkbiblioteksverksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och utifrån gällande lagstiftning.

I revisionsrapporten konstateras att biblioteksverksamheten i allt väsentligt bedrivs på ett ändamålsenligt vis och utifrån rådande lagstiftning. Av granskningen framgår att de satsningar som vidtas av biblioteken är kopplade till antagen biblioteksplan och handlingsplan för folkbibliotekens strukturutveckling. Den digitala utvecklingen är prioriterad, men det finns interna och externa hinder för denna utveckling.

Vi instämmer i de rekommendationer som föreslås i revisionsrapporten.

Svar från kultur- och fritidsnämnden, Enhörna kommunaldelsnämnd, Järna kommunaldelsnämnd, Hölö Mörkö kommunaldelsnämnd och Vårdinge Mölnbo kommunaldelsnämnd önskas senast 2020-09-30.

För revisorerna i Södertälje kommun

Christer Björk

Elisabet Komheden

Bilaga: Revisionsrapport nr 4/2020 – Granskning av biblioteksverksamheten

Södertälje kommun

Granskning av biblioteksverksamheten

Carl Nilsson

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning.....	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Genomförande och avgränsning	4
3.	Revisionskriterier	5
3.1	Kommunallagen (2017:725).....	5
3.2	Bibliotekslag (2013:801).....	5
3.3	Kommunfullmäktiges mål och budget 2020 - 2022	5
3.4	Biblioteksplan 2018 - 2021	5
3.5	Nämndernas reglementen.....	6
4.	Styrande dokument.....	7
4.1	Handlingsplan för strukturutveckling för folkbiblioteken 2019 - 2022.....	7
4.2	Mediepolicy	7
4.3	Verksamhetsplaner	8
5.	Resultat	9
5.1	Organisation.....	9
5.2	Följsamhet till lag och kommunmål	9
5.2.1	Uppföljning till nämnder.....	9
5.2.2	Barn- och unga	10
5.2.3	Nationella minoriteter och annat modersmål än svenska	12
5.2.4	Personer med funktionsvariationer	13
5.3	Folkbibliotekens tillgänglighet	14
5.4	Öppettider, besök och lån	15
5.5	Bibliotekens digitala verksamhet.....	17
5.6	Övrig service	18
5.7	Samverkan	18
6.	Bedömning och svar på revisionsfrågor	20
	Källförteckning.....	22
	Bilaga 1	23
	Bilaga 2.....	24

1. Sammanfattning

På uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer har EY genomfört en granskning av kommunens folkbiblioteksverksamhet. Syftet med granskningen har varit att ge revisorerna underlag för att bedöma om folkbiblioteksverksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och utifrån gällande lagstiftning.

Södertälje kommun har i enlighet med bibliotekslagen upprättat en biblioteksplan som avser 2018-2021. Granskade nämnder tillstyrkte därtill under 2019 en handlingsplan för folkbibliotekens strukturutveckling vilken sedan kommunstyrelsen antog. Handlingsplanen beskriver de behov som biblioteken har prioriterat att arbeta med de kommande fyra åren. Utifrån genomförd granskning ser vi att en stor del av bibliotekens pågående utvecklingsarbete är kopplat till handlingsplanen, delvis med stöd från kommunstyrelsens centralt avsatta medel för särskilda satsningar.

Folkbiblioteken arbetar med bibliotekslagens prioriterade grupper (barn- och unga, nationella minoritetsspråk, övriga språk än svenska och personer med funktionsvariationer) genom olika satsningar och åtgärder. Utifrån intervjuer förstår vi att barn- och unga är en särskilt prioriterad grupp som biblioteken arbetar med, i enlighet med kommunfullmäktiges övergripande mål om barn och ungas uppväxtvillkor. Vi noterar i granskningen att det inte finns media på alla nationella minoritetsspråk hos alla bibliotek, dock kan det vid efterfrågan beställas mellan biblioteken.

Bibliotekslagen stipulerar att biblioteken ska vara tillgängliga för alla. Folkbibliotekens personalstyrka och öppettider möjliggörs utifrån de ekonomiska ramar respektive nämnd tilldelar. Öppettiderna och personalstorleken varierar mellan respektive bibliotek. Granskade nämnder har i sina verksamhetsplaner identifierat behovet av att vidta åtgärder för den fysiska tillgängligheten. Vi rekommenderar nämnderna att arbeta vidare med detta, exempelvis i form av en prioriteringslista av de åtgärder som behöver vidtas. Vidare har det förekommit stökiga situationer på stadsbiblioteket och Hovsjö bibliotek, vilket resulterat i att bibliotekslånen och tillgängligheten minskat. Det har vidtagits åtgärder vilket bidragit till att det har blivit lugnare. Vi anser att kultur- och fritidsnämnden och de berörda biblioteken bör följa upp resultatet av åtgärderna på längre sikt.

Kommunfullmäktiges mål *Medborgarna får en god service och hög tillgänglighet* beskriver att kommunens verksamheter ska kännetecknas av god service och hög tillgänglighet samt att det ska finnas möjlighet att inhämta information och göra ärenden exempelvis via e-tjänster och digitala verktyg. Bibliotekens digitala utveckling uppges vara prioriterad men granskningen visar att det både finns externa och interna hinder för detta. Exempel på hinder är avtalsrättsliga begränsningar i tillgången till e-media eller att samarbetet med kommunens IT-support brister. Vi i bedömer att biblioteken arbetar med den digitala utvecklingen men bör säkerställa ett ändamålsenligt och tillfredsställande samarbete med kommunens interna IT support.

Ett förändrat samhällsklimat och den teknologiska utvecklingen har bidragit till förändringar för biblioteksverksamheterna och hur besökare använder sig av biblioteken. Det är dels förändringar på vilket sätt människor tar del av information och lånar böcker vilket bidrar till ett nytt sätt att besöka biblioteken på. Vi noterar att det uppfattas att andra aktörer hänvisar medborgare till biblioteken och att bibliotekens medarbetare ofta bistår medborgare med andra uppgifter än de som ingår i bibliotekets kärnverksamhet (exempelvis att hjälpa medborgare med digitala förutsättningar för att ta del av samhällsservice) och programverksamhet vilket är delar för att uppnå nämndens mål. Denna utveckling har uppmärksammats i kommunens biblioteksplan men nämnderna bör inför kommande revidering av biblioteksplanen överväga om det finns behov av tydligare riktlinjer och mål kring denna del av verksamheten.

Enligt kommunens Mål och budget ska samtliga nämnderna få en ekonomisk uppföljning via månadsrapport, vilket i dagsläget inte sker i någon av de granskade nämnderna. Samtliga nämnder erhåller i olika stor utsträckning månadsrapporter, vi kan exempelvis notera att kultur- och fritidsnämnden enbart fått en ekonomisk information (förutom delår och årsredovisningar) under år 2019 och hittills 2020. Nämndernas måluppfyllelse ska behandlas i delårsrapport per 31 augusti samt årsredovisningen. Kommunfullmäktigerna håller sig informerade om den egna ekonomin i större utsträckning än vad kultur- och fritidsnämnden gör. Granskade nämnder har behandlat

Granskning av folkbiblioteksverksamheten

måluppfyllelsen i delårsrapport och årsredovisning. Vi rekommenderar granskade nämnder att säkerställa en månatlig ekonomisk uppföljning i enlighet med mål- och budget.

Vår sammanfattande bedömning är att granskade nämnder i allt väsentligt bedriver folkbiblioteksverksamheten på ett ändamålsenligt vis och utifrån rådande lagstiftning. Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kultur- och fritidsnämnden och kommundelsnämnderna i det fortsatta arbetet att:

- ▶ Säkerställa en månatlig ekonomisk uppföljning i enlighet med kommunens styrmodell.
- ▶ Säkerställa att det finns en plan över prioriterade åtgärder för att öka den fysiska tillgängligheten på biblioteken.
- ▶ Överväg att tydligare uttala mål för bibliotekens tillgänglighet och öppethållande samt säkerställa att tilldelade medel motsvarar nämndens ambitioner för verksamheten
- ▶ Följa upp att vidtagna åtgärder för att förbättra arbetsmiljön vid stadsbiblioteket och i Hovsjö ger varaktig effekt.
- ▶ Säkerställa en tillfredsställande samverkan med kommunens interna IT-support. Detta som en del för att ytterligare förstärka den digitala utvecklingen.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Varje kommun ansvarar enligt bibliotekslagen för att det finns folkbibliotek. Bibliotekslagen föreskriver bland annat:

- ▶ Folkbibliotek ska vara tillgängliga för alla,
- ▶ Barn och ungdomar, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt personer med funktionsnedsättning ska prioriteras,
- ▶ Kommunen ska anta en biblioteksplan.

I Södertälje finns det sex folkbibliotek. Tre av biblioteken är kombinerade skol- och folkbibliotek vilket innebär att de vänder sig både till elever och allmänheten.

I riskanalysen för år 2020 har revisorerna valt att rikta en av de fördjupade granskningarna mot kultur- och fritidsnämndens och kommunalnämndernas styrning och kontroll av biblioteksverksamheten.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att ge revisorerna underlag för att bedöma om folkbiblioteksverksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och utifrån gällande lagstiftning. För att besvara syftet besvaras följande delfrågor:

- ▶ Bedriver kultur- och fritidsnämnden samt kommunalnämnderna folkbiblioteksverksamheten i enlighet med gällande lagstiftning och kommunens egna mål?
- ▶ Har nämnderna säkerställt en uppföljning av verksamheten utifrån kvalitet och ekonomi?
- ▶ Vilka åtgärder är vidtagna för att uppnå besöksmål samt övriga mål för att nå invånarna?
  - ▶ Är folkbiblioteken tillgängliga i önskvärd utsträckning?
  - ▶ Utnyttjar och anpassar sig biblioteken till den digitala utvecklingen?
- ▶ Utnyttjas biblioteken motsvarande målsättningarna och i jämförelse med andra kommuner?
- ▶ Sker samverkan med andra bibliotek och bibliotekshuvudmän?

2.3 Genomförande och avgränsning

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning och intervjuer. Intervjuer har genomförts med bibliotekschef samt gruppchefer för stadsbiblioteket och dess filial samt kommunalsbibliotek. Kontakt har även tagits med verksamhetskontroller på kultur- och fritidskontoret och utredare/samordnare för kommunalnämnderna på kommunstyrelsekontoret för ytterligare frågor. Granskningen omfattar inte skolbiblioteken utan bara folkbiblioteksverksamheten. Kultur- och fritidsnämnden, Enhörna kommunalnämnd, Järna kommunalnämnd, Vårdinge Mölnbo kommunalnämnd och Hölö Mörkö kommunalnämnd har varit föremål för granskningen.

3. Revisionskriterier

3.1 Kommunallagen (2017:725)

Kommunallagen stipulerar att nämnderna var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

3.2 Bibliotekslag (2013:801)

Bibliotekslagen fastslår att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka. Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska. Folkbibliotek ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar. Kommuner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

3.3 Kommunfullmäktiges mål och budget 2020 - 2022

Mål och budget 2020-2022 antogs av kommunfullmäktige 2019-11-25. Det finns fyra prioriterade områden i mål och budget. Ett av dessa är barn och ungas uppväxtvillkor. Det finns åtta övergripande mål och sex målområden för att utveckla Södertälje på ett hållbart sätt. Nämnderna ska förtydliga och konkretisera målen inom ramen för sitt specifika samhällsuppdrag, detta utifrån kommunens styrmodell och nämndernas reglementen. Kultur- och fritidsnämnden har i årets mål och budget erhållit fokusområdet "fortsätta utveckla biblioteken, med en tydlig målsättning att nå alla oavsett var du bor eller vilken bakgrund du har". Inga mål gäller specifikt biblioteken, men under kommunfullmäktiges mål Medborgarna har goda livsvillkor anges Biblioteksplan 2018-2021 som ett relaterat dokument. Kommunfullmäktiges mål Medborgarna får en god service och hög tillgänglighet beskriver att kommunens verksamheter ska kännetecknas av god service och hög tillgänglighet. Verksamheterna ska ständigt sträva efter att leverera bra kvalitet. Medborgare ska i sina kontakter med kommunen ges ett gott bemötande, samt ha lätt att erhålla information om kommunens uppdrag, tjänster och åtaganden. Det ska finnas möjlighet att inhämta information och göra ärenden så enkelt och snabbt som möjligt, till exempel via e-tjänster och digitala verktyg.

I mål och budget redogörs en modell för uppföljning i vilken det står att en ekonomisk uppföljning som bygger på månadsbokslut ska ske. Detta finns även i granskade nämndernas verksamhetsplaner där det framkommer att uppföljning ska ske till nämnder. Bilaga till mål och budget redogör för att nämnder och kontorschefer har ett ansvar att följa upp både den verksamhetsmässiga och ekonomiska utvecklingen inom sitt verksamhetsområde. Det ska månatligen ske en uppföljning på övergripande nivå för att kunna vidta åtgärder att nå målen med en ekonomi i balans. Det ska ske en regelbunden rapportering till stadsdirektör och nämnd. Om avvikelse kräver åtgärd ska sådant förslag lämnas till nämnden senast nästkommande efterföljande sammanträde. Nämnderna ska lämna delårsrapport per 31 augusti (inklusive en helårsprognos) samt årsredovisning per 31 december. Bägge ska innefatta uppföljning av kommunfullmäktiges mål samt ekonomiska uppföljningar.

3.4 Biblioteksplan 2018 - 2021

Kommunfullmäktige antog en biblioteksplan för åren 2018-2021 i mars 2018. Planen anger färdriktningen för samtliga kommunala bibliotek. Planen innefattar bland annat visioner, verksamhetsidé för folkbiblioteken, prioriteringar, målområden och utvecklingsområden. Biblioteksplanen redogör för visionen "Biblioteket i Södertälje gör skillnad för medborgarna. Biblioteket i Södertälje gör skillnad för samhället." Det beskrivs för vem, vad och varför biblioteken finns till och vad biblioteket ska göra. Bland annat lyfts fram att alla ska ges möjlighet att vara delaktiga i det demokratiska samhället.

Det finns fyra övergripande prioriteringar:

- A) Se över kommunens biblioteksstruktur,
- B) Att möjliggöra för Södertäljes medborgarna att ha en likvärdig tillgänglighet till folkbibliotekets verksamhet,
- C) I högre utsträckning arbeta med de prioriterade målgrupperna enligt bibliotekslagen (dvs barn och unga, personer med funktionsvariation, de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska),
- D) Se till att samtliga kommunala skolor har ett väl fungerande skolbibliotek med en tydlig strategi för verksamheten.

Planen innefattar de tre målområdena *delaktighet, barn- och unga* samt *tillgänglighet*. Inom dessa finns det ett antal prioriteringsområden (se bilaga 1). Målområdena ska vara vägledande för bibliotekens inriktning och utveckling under biblioteksplanens period. Vidare beskrivs att det är viktigt att biblioteken finns med som en naturlig del i stadsutvecklingen och bostadsplaneringen de kommande 20 åren. I planen lyfter kommunfullmäktige fram att biblioteken uppmärksammat följande utvecklingsområden:

- ▶ Utveckla nya metoder och arbetssätt inom folkbiblioteksverksamheten,
- ▶ Utveckla och etablera fler folkbiblioteksverksamheter i Södertälje,
- ▶ Utveckla biblioteken i kommundelarna utifrån lokalsamhällets behov,
- ▶ Utveckla målgruppsinriktad verksamhet inom folkbiblioteken,
- ▶ Etablera ett kulturnav centralt i Södertälje i samverkan med andra aktörer.

I biblioteksplanen står det att den ger förutsättningar för en samlad och samverkande biblioteksorganisation över verksamhetsgränserna. Planen ligger till grund för kommande utveckling och nyskapande av biblioteken. Biblioteksplanen ska utgöra underlag till nämndernas verksamhetsplaner och arbetsplaner för respektive kontor. Biblioteksplanen ska följas upp i samband med nämndernas årsbokslut.

3.5 Nämndernas reglementen

Kultur- och fritidsnämndens och kommunalnämndernas reglementen antogs av fullmäktige år 2000 och reviderades senast 2019. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kulturverksamhet men vissa uppgifter där det finns en kommunalnämnd ska istället handhas av den nämnden. Kultur- och fritidsnämnden ska samverka med kommunalnämnderna för att främja att kultur- och fritidsverksamheterna i kommunen utvecklas och får en likvärdig standard. Nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i reglementet. Kultur- och fritidsnämnden är bibliotekshuvudman för stadsbiblioteket och för Hovsjö bibliotek. Kommunalnämnderna är bibliotekshuvudmän för varsitt kommunalbibliotek.

4. Styrande dokument

4.1 Handlingsplan för strukturutveckling för folkbiblioteken 2019 - 2022

Kommunstyrelsen antog handlingsplan för strukturutveckling för folkbiblioteken 2019-09-27. Handlingsplanen har blivit antagen av kommunstyrelsen med anledning av att det är ett övergripande dokument och berör flera nämnder. Kultur och fritidsnämnden samt kommundelsnämnderna tillstyrkte förslaget till handlingsplan vid sammanträden 2019. Utifrån den analys och bedömning av biblioteksstrukturen som genomförts har ett antal utvecklingsområden med förslag till åtgärder identifierats. Handlingsplanen kommer, under år 2019-2022, att fokusera på *Stadsplanering och biblioteketablering*¹, *Verksamhetsutveckling*² och *Tillgänglighet*.³ Det beskrivs att biblioteksplanen ska användas för att uppnå kommunfullmäktiges målområde *Medborgarna har goda livsvillkor*.

Handlingsplanen ska finnas med i nämndernas verksamhetsplaner och ska följas upp årligen i samband med nämndernas årsredovisning. Nämnderna redogör inte uttryckligen för handlingsplanen i sina verksamhetsplaner för 2020 men nämner vissa av åtgärderna eller problemen som har identifierats i handlingsplanen.

Sammanfattningsvis identifierar handlingsplanen behovet av att arbeta och utveckla följande delar fram till 2022:

- ▶ Kulturnav/kulturhus i centrala Södertälje med en utökad barnverksamhet och en satsning på ålder 10-13 år.
- ▶ Lärcenter på stadsbiblioteket med fokus på digital kompetens.
- ▶ Utredda möjligheterna att öppna områdes-/konceptbibliotek i Lina Hage/Ronna/Geneta, Fornhöjden, Brunnsäng och Södra.
- ▶ Se över entréerna till de kombinerade skol- och folkbiblioteken i Mölnbo, Enhörna och Hölö för att kunna utveckla verksamheterna.
- ▶ Kulturhus i Järna, Futurum.
- ▶ Etablera en bokbuss i kommunen.
- ▶ Förbättra tillgängligheten i bibliotekens lokaler.

Handlingsplanen innehåller en prioriteringslista av bibliotekens behov för åren 2019-2022, vilken är en utredning som är genomförd utifrån biblioteksplanen. För år 2020 anges bland annat att det ska påbörjas förstudier för områdesbibliotek i vissa områden i kommunen⁴, etablering av bokbuss, projektering som startar gällande utveckling kulturhus/kulturnav i Järna för att sätta drift och investeringsram i mål och budget 2021 m.fl.

4.2 Mediepolicy

Mediepolicyen är ett övergripande styrdokument för mediearbetet för biblioteken i Södertälje. Policyen har blivit upprättad i bibliotekschefens personalgrupp och har, enligt uppgift, blivit behandlad av kultur- och fritidsnämnden som informationsärende. Policyen beskriver hur biblioteken ska förhålla sig till urval och tillgängliggörande av medier, inköpsförslag, gallring, magasinering och gåvor. bibliotekens utbud nämns att biblioteken ska tillhandahålla digitala medier, ett rikt bestånd av skönlitteratur, facklitteratur av allmänt intresse inom alla ämnesområden samt localsamlingar av litteratur med anknytning till orten Södertälje. Biblioteken ska också särskilt tillhandahålla medier

¹ Bland annat lyfts införande av koncept-/områdesbibliotek, säkerhetsaspekten i de kombinerade skol/folkbiblioteken (då biblioteken ligger i skollokaler och obehöriga kan komma in) och införande av bokbuss upp.

² För att nå olika målgrupper behöver folkbiblioteken utveckla nya metoder och arbetssätt men även värna om kärnverksamheter. Ökad personaltätthet och kompetensutveckling utifrån samhällets förutsättningar och förändringar är en grundförutsättning för att möjliggöra detta.

³ Behandlar bland annat bibliotekens öppettider, fysisk tillgänglighet och digital tillgänglighet.

⁴ Områden är Södra, Lina Hage och Ronna/Geneta.

för personer med funktionsvariationer, i enlighet med bibliotekslagen, samt en assyrisk/syriansk samling i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2001-05-28. Samtliga nationella minoritetsspråk ska finnas representerade i bibliotekens samlingar.

4.3 Verksamhetsplaner

Kultur- och fritidsnämnden och kommundelsnämnderna har upprättade verksamhetsplaner för år 2020. I verksamhetsplanerna redovisas indikatorer och särskilda satsningar kopplade till biblioteksverksamheten. Kultur- och fritidsnämnden har uppsatt indikator "*Barnbokslån i kommunala bibliotek per barn 0-17 år, antal barn*".⁵ Nämnden har upprättat särskilda satsningar enligt följande:

- ▶ Kommunfullmäktiges mål "resultatet i förskolan, skolan och vuxenutbildningen ska förbättras":
  - ▶ Bibliotek 10-13 år, målgruppsanpassat.
  - ▶ Små barns språkutveckling i socioekonomiskt utsatta områden. Samarbeta med BVC och förskolor.
- ▶ Kommunfullmäktiges mål "medborgarna har goda livsvillkor":
  - ▶ Stärka samverkan internt och externt. Förbättra kvalitet.
- ▶ Kommunfullmäktiges mål "medborgarna får god service och hög tillgänglighet"
  - ▶ Översyn av fysisk tillgänglighet
  - ▶ Gott bemötande
  - ▶ Biblioteken, fortsatt utveckling.
  - ▶ Webbtillgänglighetsdirektivet⁶

Prioriteringar i verksamhetsplanen är bland annat att möjliggöra för medborgarna i kommunen att ha en likvärdig tillgänglighet till bibliotekets verksamhet och i högre utsträckning arbeta med de prioriterade målgrupperna enligt bibliotekslagen.

Kommundelsnämnderna har en gemensam uppsatt indikator "*Nöjd Medborgare Index - kommundelen kultur*".⁷ Nämnderna har samma särskilda satsning "*Fortsätta utveckla biblioteken, med en tydlig målsättning att nå alla oavsett var du bor eller vilken bakgrund du har*".⁸ Samtliga kommundelsnämnder har i verksamhetsplan 2020 samma uppdrag att utveckla en plan för hur barns önskemål på ett bättre sätt kan fångas upp, tas tillvara samt följas upp, vilket är kopplat till barnkonventionen.⁹ Enhörna, Hölö Mörkö och Vårdinge Mölnbo kommundelsnämnder beskriver i de egna verksamhetsplanerna att utvecklingen av de egna biblioteken fortsätter i enlighet med biblioteksplanen.

Nämnderna beskriver, under kommunfullmäktiges mål *Medborgarna får god service och hög tillgänglighet*, att det görs flera insatser i kommunen för att på olika sätt bemöta de nya digitala utmaningarna som utvecklingen medför och att det i verksamheterna ska finnas alternativa möjligheter för de personer som saknar tillgång till den digitala utvecklingen. Digitaliseringen och de förändringar det innebär beskrivs ha en stor påverkan på nämndernas verksamhetsområde.¹⁰

⁵ Detta under fullmäktiges mål "*Medborgarna har goda livsvillkor*"

⁶ Är ett EU-direktiv som blivit lag. Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att göra sina webbplatser och mobila applikationer mer tillgängliga. Denna satsning berör hela kommunen och är inte en enskild nämnds arbete.

⁷ Under kommunfullmäktiges mål "*Medborgarna har goda livsvillkor*". Är en indikator tagen från SCB:s medborgarundersökning. Frågor som ställs är: "*Vad tror du om biblioteksverksamheten? Utställnings- och konstverksamheter? Teaterföreställningar och konserter?*"

⁸ Den särskilda satsningen är kopplad till kommunfullmäktiges mål "*resultaten i förskolan, skolan och vuxenutbildningen ska förbättras*" och "*medborgarna har goda livsvillkor*".

⁹ Uppdraget är kopplat till kommunfullmäktiges mål *medborgarna har goda livsvillkor* och *medborgarna har inflytande och är delaktiga*.

¹⁰ Kultur- och fritidsnämnden beskriver vad målet betyder för dem "*Vi anpassar service och hög tillgänglighet efter medborgarnas förutsättningar och behov, såväl digitalt och som fysiskt.*"

5. Resultat

5.1 Organisation

I Södertälje kommun finns det sex folkbibliotek: stadsbiblioteket med filial i Hovsjö, samt de fyra kommunalsbiblioteken Järna, Hölö, Mölnbo och Enhörna (där de tre senare är kombinerade skol- och folkbibliotek). Biblioteksverksamheten styrs av bibliotekschef inom kultur- och fritidskontoret vilken har det övergripande personalansvaret för folkbibliotekens personal oavsett nämndtillhörighet. Verksamheten är uppdelad mellan en gruppchef för stadsbiblioteket, en gruppchef för stadsbibliotekets filial i Hovsjö och kommunalsbiblioteken samt en gruppchef med ansvar för bland annat den framtida bokbussen och den nya verksamheten riktad till barn i årskurs 4-7 som ska etableras vid stadsbiblioteket (fortsättningsvis kallad gruppchef för verksamhet 4-7). Stadsbiblioteket är kommunens största biblioteksverksamhet med 23 anställda medarbetare som bemannar biblioteket i olika grad. Övriga bibliotek har 1-3 medarbetare.

Varje bibliotek har en egen budget som tilldelats av respektive nämnd. Bibliotekschef och gruppchefer fördelar budgetramarna och beslutar om mediainköp och personal. I år 2020 finns det besparingar med 1 % och ökade lönekostnader vilket påverkar inköp av media. Stadsbiblioteket skapar informationsmaterial som alla bibliotek tar del av.

5.2 Följsamhet till lag och kommunmål

Ur verksamhetsplaner för år 2020 framkommer det att uppföljningen av kommunfullmäktiges mål sker med hjälp av indikatorer, vilka vissa är nämndspecifika. Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan beskriver att det saknas adekvata verktyg för uppföljning av kultur- och fritidsfrågor och att mätbara indikatorer inte alltid är användbara inom dessa verksamhetsområden. I kommunalnämndernas verksamhetsplaner framkommer att det finns begränsade möjligheter för nämnderna att mäta utveckling då statistik oftast är tillgängligt på kommunövergripande nivå. Mål följs upp med resultat från undersökningen och kompletteras med kommentarer och analyser. Bedömning av målluppfyllelse behöver ske med analys och redogörelser för insatser.

Utifrån intervju med bibliotekschef framkommer att det upprättas en arbetsplan på kontorsnivå som följer målen i verksamhetsplanerna och mål och budget. Vederbörande följer upp att biblioteken arbetar efter rådande lagstiftning och att biblioteksplanen följs upp i anslutning till årsredovisningen som en integrerad del.

5.2.1 Uppföljning till nämnder

Utifrån granskning av protokoll 2019 och 2020 ser vi att nämnderna behandlar den egna ekonomin och fattar beslut som berör biblioteksverksamheten. Hölö Mörkö kommunalnämnd beslutade att genomföra en förstudie rörande entrén till Hölö bibliotek och fattade sedan beslut om att godkänna förstudien för vidare hantering i mål och budgetprocessen 2020. Järna kommunalnämnd behandlade förstudie om kulturnav Järna, i vilken det ska bli nya lokaler för exempelvis biblioteket. Nämnden beslutade att godkänna förstudien och att införa den i mål och budgetprocessen för år 2020. Utifrån protokoll framkommer att bibliotekschef informerat kultur- och fritidsnämnden samt Mölnbo kommunalnämnd om biblioteksverksamheten.

Utifrån granskning av protokoll 2019 framkommer att kommunalnämnderna har följt upp den egna ekonomin vid minst tre tillfällen var. Kultur- och fritidsnämnden följde upp den egna ekonomin vid ett tillfälle. Samtliga nämnder behandlade årsbokslutet för år 2018 och delårsrapporten per 31 augusti 2019. Kultur- och fritidsnämnden behandlade även delårsrapporten per 31 april. Bibliotekschef förklarar att biblioteken lämnar en ekonomisk uppföljning till kultur- och fritidskontoret varje månad. Hittills år 2020 har kommunalnämnderna följt upp den egna ekonomin vid minst ett tillfälle var.

Ur protokoll framkommer att nämnderna följer upp de egna målen och satsningarna vid delårs- och årsredovisning i enlighet med kommunfullmäktiges styrsystem. I verksamhetsplaner för år 2019 ser vi att det fanns satsningar och indikatorer kopplade mot biblioteksverksamheten. Bibliotekschef

beskriver att det är en tätare uppföljning av målen till kommunalnämnderna i form av en kvartalsrapport. Under föregående år följde nämnderna upp indikatorer och särskilda satsningar i delårsrapport per 31/8 och i årsredovisning 2019. Hölö Mörkö och Järna kommunalnämnder lämnade inga bedömningar för de av granskningen relevanta indikatorer i årsredovisningen. Kommunalnämnderna har valt att inte ha samma indikatorer för år 2020 som de hade år 2019.

5.2.2 Barn- och unga

Bibliotekslagen och biblioteksplanens målområde *Barn och unga* beskriver att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Ett av kommunfullmäktiges prioriterade områden i mål- och budget är barn- och unga. På stadsbiblioteket arbetar fem personer med barn och unga. Biblioteken har samarbete med bjuder in förskole- och skolgrupper. Detta dels för att få barnen att börja läsa.

Kultur- och fritidsnämndens uppsatta indikator år 2019 *Barnbokslån i kommunala bibliotek per barn 0 - 17 år* med ett ingående värde 6,1 och riktvärde 7. Resultatet för år 2019 blev 6,1 och det beskrivs att barnbokslånen ligger bland de lägsta i länet. Statistik, från kommun- och landstingsdatabasen (KOLADA) visar att barnbokslånen 0-17 år i Södertälje är lägre än Stockholms läns kommuner och riket kommuner.

Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år			
Kommun	2016	2017	2018
Södertälje	6,5	5,9	6,1
Stockholms län	9,6	9,2	9
Alla kommuner	14,7	14	13,2

Utifrån statistik från Kungliga biblioteket gällande barnbokslån i kommunala bibliotek för år 2018 med jämförbara kommuner samt regionen framkommer följande: Södertälje (6), Botkyrka (6), Haninge (7), Huddinge (7) och regionen (9). I årsredovisning 2019 beskrivs det att värdena har påverkats av den fysiska arbetsmiljön med vattenskadorna på stadsbiblioteket. Det beror även på att stadsbiblioteket och Hovsjö bibliotek har haft problem med stökiga besökare som skapat otrygghet hos medarbetare och övriga besökare, och därmed bidragit till minskat antal utlån. Det har vidtagits insatser genom bland annat stärkt samverkan med närliggande skola och fritidsgård, genom ökad väktarnärvaro, genom att undvika ensamarbetande personal samt att personalen har tillgång till larm. Intervjuad gruppchef på kommunalbiblioteken upplever att situationen har förbättrats.

Biblioteken har planerat ett antal särskilda satsningar för att nå målen i kommunstyrelsens strukturplan för bibliotek. För att kunna genomföra satsningarna har de blivit beviljade tilläggsanslag på 4 mkr enligt kommunstyrelsens beslut februari 2020. Motsvarande medel blev även beviljade 2019 och kommer att ansökas år 2021. I tabellen nedan redogörs de särskilda satsningarna.

Särskild satsning	Beskrivning
Små barns läsutveckling	<p>Kommunen har tidigare deltagit i nationellt pilotprojekt "bokstart". Nu bedrivs det enbart i Hovsjö. Satsningen innebär att fortsätta utveckla projektet samt utöka samarbetet med förskolor och BVC för att öka läs- och skrivförmågan i hemmiljön. Socioekonomiskt utsatta områden i centralorten bör prioriteras och det kommer även att utvecklas i kommundelarna. Våren 2020 påbörjas ett utökat samarbete med förskolorna i Södertälje för att tillsammans stärka småbarns läsfrämjande. Förskolenheten och biblioteken samverkar inom områdena <i>utveckling av pedagogisk bokprat samt läsfrämjande aktivitet för både barn och vårdnadshavare.</i></p> <p>Bokstart fanns tidigare även i andra delar av kommunen. Under pilotprojektet upplevdes att det fanns svårigheter i att nå och komma in hemmet hos familjer. Utifrån den erfarenhet som har tagits och den vidare utveckling som skett har intresset ändå ökat hos målgruppen. Särskilda åtgärder har vidtagits i form av</p>

Granskning av folkbiblioteksverksamheten

Särskild satsning	Beskrivning
	samarbete med förskola och skola.
Målgruppsinriktad biblioteksverksamhet	<p>Målgruppsinriktad biblioteksverksamhet för barn och ungdomar i stadskärnan. Det pågår en uppbyggnad av en verksamhet för barn i årskurs 4 till 7. Lokalen kommer vara i anslutning till stadsbiblioteket för samverkan med dess barn- och ungdomsavdelning kring målgruppen och dess behov. Det ska ske en fortsatt dialog kring framtida verksamheter med ung fritid och skolan. Verksamheten ska öppnas upp succesivt. I dokumentet <i>möta, läsa, växa</i> beskrivs att det inte finns någon naturlig mötesplats för barn i åldrarna 10-13 år samt att det kan förekomma upp till 50 barn på en liten yta i biblioteket.</p> <p>Förhoppningen är, enligt gruppchef för verksamhet 4-7erna, att den målgruppsinriktade verksamheten 4-7 ska vara i drift under år 2020. Verksamheten är ett försök för att öka läsviljan och läskunnigheten på långsikt. Det är enbart målgruppen som kommer att få tillgång till avdelningen. Tillgängligheten beskrivs vara viktig med exempelvis böcker som är funktionsvariationsanpassade och på minoritetsspråk. Denna satsning lyfts fram i handlingsplanen för bibliotekens strukturutveckling.</p>
Kapprumsbibliotek	<p>I handlingsplan för strukturutveckling lyfts bland annat fram område-/konceptbibliotek inom olika delar i kommunen. Inför denna satsning bör biblioteken kunna erbjuda "kapprumsbibliotek"/"här- och nu bibliotek" på olika platser i kommunen. Ett sådant har placerats i stadshuset. I samband med utplaceringen finns information om att det är ett så kallat "här och nu bibliotek" och personer kan inte låna böcker utan hänvisas till biblioteken och hemsidan. Utvärdering av projektet kommer att ske löpande. Gruppchef för 4-7 verksamheten förklarar att kapprumsbiblioteken ska dyka upp på olika ställen i kommunen där personer är i väntande position och att det riktar sig mot barnfamiljer, exempelvis sporthallar. Under 2020 kommer sådana bibliotek etableras i ibland annat Tom Tits, Hölö och Enhörna.</p>
Järna bibliotek	<p>Järna bibliotek har en utökad personaltäthet vilket föranlett utökad verksamhet för barn och unga på förmiddagarna ihop med skolan / förskola samt att biblioteket är öppet på lördagar. Biblioteket erbjuder en utökad programverksamhet på lördagarna vilken riktar sig mot barn och unga med familj. Samverkan med förskola, skolan, föreningsverksamheten och lokalsamhället är av stor vikt. I samband med öppnandet av lokal för meröppet, " bokrummet", kommer samarbetet med lokalsamhället att kunna utökas ytterligare då finns mer mötesyta. Det pågår ett arbete med att hitta fler samarbetspartners inom kommunens föreningsliv. Järna bibliotek har infört en variant på meröppet, där en yta är tillgänglig utöver ordinarie öppettider men personalen finns i angränsande rum men har inte uppsikt över låneverksamheten. Personer får låna på förtroende.</p> <p>Järna kommunalnämnd redogör i den egna årsredovisningen för år 2019 för satsningen meröppet och att det sker på prov inför ett framtida kulturhus i Järna. Handlingsplanen för bibliotekens strukturutveckling lyfter fram ett behov av att arbeta med ett kulturhus i Järna.</p> <p>Bibliotekschef beskriver att genom att skapa nya entréer till Mölnbo och Hölö bibliotek skapas ett nytt skalskydd vilket innebär att meröppet kan införas. Gruppchef för kommunalsbiblioteken tror att meröppet är bra för att öka tillgängligheten på de mindre orterna och där det inte uppkommer stökiga situationer. Det har inte, till skillnad från stadsbiblioteket och Hovsjö bibliotek, uppkommit stökiga situationer på de andra biblioteken i kommunen. Gruppchef för kommunalsbiblioteken tror att det skulle vara bra med mer helgöppet då familjer har tid och ork att besöka biblioteken.</p>
Utökad programverksamhet	<p>Den statliga satsningen "lovpengarerna", vilket i stor del finansierat lovverksamheten på biblioteken, kan inte garanteras få fortsätta. Satsningen säkerställer programverksamheten för barn och unga på samtliga bibliotek i kommunen, vilket alla bibliotek bedrivit. Den utökade programverksamheten på</p>

Särskild satsning	Beskrivning
	<p>Samtliga bibliotek fortsätter, programverksamhet med fokus barn och unga ska ske på alla bibliotek i kommunen. Dock på grund av den pågående pandemin är den mesta av programverksamheten inställd. En del verksamhet sker digitalt och det finns planer på att göra mer program digitala. Det ska ske ett utökat samarbete med befintliga föreningar och studieförbund. Det finns kulturlördagar på stadsbiblioteket (under fem tillfällen våren 2020) och på Järna bibliotek.</p>

Förhoppningen är, enligt bibliotekschef, att ovanstående verksamheter ska bli permanenta. I enlighet med mål- och budget samt den nuvarande biblioteksplanen är satsningar mot barn- och unga prioriterade.

Biblioteken erbjuder olika typer av aktiviteter vilka går att finna på bibliotekens hemsida eller via programblad. Bibliotekschef lyfter att barn och unga är en viktig målgrupp i programverksamheten. Gruppchef för kommundelsbiblioteken och Hovsjö informerar om att beroende på personalstyrkan hos respektive bibliotek påverkas öppettider och hur mycket aktiviteter som erbjuds. Folkbibliotekens aktivitetstillfällen för barn och unga redovisas (antal/1000 invånare 0-20 år) i tabell nedan tillsammans med Stockholms läns kommuner och alla kommuner i riket.

Aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 inv 0-20 år			
Kommun	2016	2017	2018
Södertälje	17,9	14,7	22,6
Stockholms län	25,6	25	24,7
Alla kommuner	48,2	45,6	45,8

Genom bland annat programverksamhet, information på hemsidan och mediapolicy etc. arbetar biblioteken med det demokratiskt syftande arbetet.

5.2.3 Nationella minoriteter och annat modersmål än svenska

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska. Biblioteksplanens målområde *delaktighet* beskriver att biblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov och ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

All information som ges ut av biblioteken beskrivs oftast vara på svenska, engelska, finska och arabiska. På bibliotekens hemsida går det att via en översättningsfunktion ändra till över 100 olika språk. Enligt kommunens hemsida finns det böcker, ljudböcker, tidskrifter och dagstidningar på mer än 50 olika språk på biblioteken. Det finns ett samarbete med det internationella biblioteket vid Stockholms stadsbibliotek som har 200 000 böcker på över 100 språk. För barn som har annat modersmål än svenska har stadsbiblioteket haft aktiviteter såsom en modersmålsvecka, bjudit in författare med annat modersmål samt samverkan med modersmåls lärare. Modersmåls lärarna har haft sagostunder på andra språk vid olika arrangemang, exempelvis vid modersmålsveckan. Hovsjö bibliotek har sagostunder på arabiska.

Kommunen är ett finskt förvaltningsområde vilket innebär att medborgare har en särskild rätt att använda sitt modersmål i offentliga sammanhang. Biblioteken erbjuder exempelvis fler tidningar/tidskrifter och har filmvisningar på finska än på andra minoritetsspråk. Utifrån sökning på bibliotekens hemsida uppmärksammas även att det finns mer media/litteratur på finska än övriga minoritetsspråk. Samtliga bibliotek, utom Mölnbo, har litteratur/media på finska. Böcker och medier som är på finska "skyltas", exempelvis vid finska nationaldagen.

Stadsbiblioteket har fysiskt strukturerat om i den egna lokalen så att böcker på andra språk finns vid entrén. Tidigare var dessa böcker längre in i biblioteket. På stadsbiblioteket finns det assyriska/syrianska biblioteket. Biblioteket har även en bokcirkel på syrianska.

Kommundelsbiblioteken erbjuder i begränsad utsträckning böcker och media på andra språk. Gruppchef för kommunalsbiblioteken förklarar att det dels är en fråga om utrymme då alla böcker inte kan få plats i lokalen samt att bibliotekens utbud styrs av efterfrågan. Litteratur och media finns att tillgå på andra språk genom att biblioteken beställer internt av varandra om en viss media inte finns tillgängligt på det egna biblioteket.

Ur sökningar på bibliotekets hemsida efter media på de nationella minoritetsspråken samiska, Jiddisch samt Romani Chib framkommer att Enhörna, Hölö och stadsbiblioteket har litteratur/media på dessa språk i varierande utsträckning. Det går inte att söka efter litteratur/media på det nationella minoritetsspråket Meänkieli på bibliotekets hemsida. Detta har återkopplats till leverantören som tillhandahåller hemsidan för en möjlig uppdatering.

På stadsbiblioteket finns det två medarbetare som arbetar med människor som har annat modersmål än svenska. En medarbetare arbetar mot barn och den andre mot vuxna. Vederbörande ansvarar för att köpa in böcker på olika språk till respektive målgrupp. Medarbetarna arbetar med aktiviteter (exempelvis bokcirkel och sagostunder) och samverkan/kontakt med externa parter (exempelvis föreningar och modersmåls lärare).

Vid rekrytering av nya medarbetare ser biblioteken gärna att medarbetare pratar andra språk än svenska utan att göra avkall på begärd kunskap. Stadsbiblioteket och Hovsjö bibliotek har medarbetare som kan andra språk såsom finska, arabiska och syrianska. Exempelvis kan en medarbetare på stadsbiblioteket arabiska och arbetar med att hjälpa besökare med frågor som rör bibliotekens datorer då det kan förekomma språkförbristningar.

5.2.4 Personer med funktionsvariationer

Biblioteksplanens målområde *Tillgänglighet* beskriver att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsvariation bland annat genom att utifrån olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information. Biblioteken erbjuder olika hjälpinsatser riktade mot personer med funktionsvariation samt äldre. Exempel på hjälpinsatser är "boken kommer" och "äppelhyllan". Boken kommer är en tjänst för personer som har svårt att ta sig till biblioteken på grund av ålder, långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. Denna service finns i hela kommunen och innebär att biblioteken levererar hem böcker till dessa individer.

Kommunens bibliotek har en bokhylla, *Äppelhyllan* som är riktad till barn med funktionsvariationer och som bland annat innehåller talböcker, punktskriftsböcker, teckenspråksböcker och taktila böcker. Intervjuad gruppchef för kommunalsbiblioteken förklarar att äppelhyllan i kommunalsbiblioteken och Hovsjö är begränsade men att kommunalsnämnderna har ansökt om statliga medel för att bland annat kunna stärka utbudet.

Det finns alternativ för de som har svårt att läsa tryckt skrift i form av talböcker, ljudböcker, storstilsböcker, lättlästa böcker, punktskrift, och taktila böcker. Det finns inte punktskriftsböcker för vuxna på stadsbiblioteket utan kan beställas från Myndigheten för tillgänglig media (MTM). MTM har ansvaret för punktskriftsböcker och skickar ut till låntagaren vid efterfrågan, vilket tidigare biblioteken har haft ansvar för. Legimus är MTM:s digitala bibliotek i vilken det bland annat går att ladda ned talböcker för personer med olika läshinder. Det finns enligt gruppchef för stadsbiblioteket talböcker på svenska, finska och i viss mån engelska, spanska samt arabiska. MTM har i sitt utbud fler språk. Det går att ladda hem talböcker på ännu fler språk från MTM om det finns behov samt finns tillgängligt. Med anledning av MTM:s rättigheter finns det ett begränsat utbud av språk. MTM styr över legimus utbud.

Bemötande beskrivs av gruppchef för stadsbiblioteket som något som kan förbättras då det är en utmaning eftersom personalen möter många människor som har olika behov. Vederbörande

förklarar att bibliotekens tillgänglighet att nå ut till personer för att komma till biblioteken och att låna böcker etc. kan förbättras genom exempelvis tal- och e-böcker. Ur årsredovisningar för år 2019 framkommer att samtliga nämnder haft en satsning på bemötande och att biblioteken fortsätter implementera biblioteksplanen, att medarbetare på biblioteken har gått utbildning i bemötande, hot och våld.

5.3 Folkbibliotekens tillgänglighet

Biblioteken redogör på sin hemsida för respektive biblioteks fysiska tillgänglighet. Redogörelsen innefattar bland annat om entrén till biblioteken ligger på markplan, om det finns dörröppnare, om det är tillgängligt för rullstolsburna och permobiler. Exempelvis framkommer det att ledstråk saknas i samtliga bibliotek samt att det finns handikappanpassade toaletter i samtliga bibliotek förutom i Hovsjö. Det beskrivs även att ledarhundar är välkomna till alla bibliotek (se bilaga 2). Järna kommundelsbibliotek har, enligt uppgift, en hiss som inte tar in permobiler om inte personalen hjälper till. Järna kommundelsnämnd beskriver i den egna verksamhetsplanen 2019 att en av utmaningarna för perioden 2019-2021 är att bibliotekets lokaler är bristfälliga och att det pågår en förstudie för att hitta en bra lösning för ett kulturnav. Handlingsplanen för folkbibliotekens strukturutveckling beskriver också att Järna bibliotekslokal är för liten för att bedriva den verksamhet som efterfrågas samt att lokalen inte når upp till de tillgänglighetskrav som efterfrågas. Ett alternativ för hur verksamheten i Järna ska kunna utvecklas är tankar på det framtida Kulturnavet.

Kommundelsnämndernas verksamhetsplaner 2020 nämner att det behöver vidtas ytterligare åtgärder för medborgarnas fysiska tillgänglighet till kommunala verksamheter. Kultur- och fritidsnämnden redogör i verksamhetsplanen för att det behöver vidtas ytterligare åtgärder gällande den fysiska tillgängligheten. Enligt bibliotekschef innebär detta att åtgärder krävs för bland annat entréer och hissar, men en utmaning är att hyresvärdar måste gå med på eventuella justeringar. Även i handlingsplan för bibliotekens strukturutveckling lyfts behovet fram av att förbättra tillgängligheten i bibliotekens lokaler. En annan typ av åtgärd för att förbättra den fysiska tillgängligheten är bland annat genreindelning, specifikt för barn. Det innebär att alla böcker med likvärdigt innehåll placeras in i samma genrer, exempelvis alla böcker om hästar står tillsammans oberoende på vem som är författaren. Vilket gör det enklare för besökare att hitta. Skyltningen i biblioteken är också viktigt för tillgängligheten. I den nya verksamheten 4-7 är tillgänglighetsaspekten prioriterad.

I kommundelsnämnderna Enhörna, Vårdinge Mölnbo och Hölö Mörkö's verksamhetsplaner och i handlingsplan för strukturutveckling identifieras de kombinerade folk- och skolbiblioteken som en utmaning. Biblioteken ligger i skolorna vilket medför begränsningar rörande exempelvis öppettider. I handlingsplanen beskrivs ingången till de kombinerade biblioteken som en säkerhetsfråga då entréerna ligger i skollokalerna. Det innebär att biblioteksbesökare måste passera skolans lokaler och medför att skolorna indirekt blir en allmän plats. Det finns ingen säkerhetspersonal om det skulle ske någonting oförutsett. Strukturplanen redogör för behovet av att se över entréerna till de kombinerade skol- och folkbiblioteken för att kunna utveckla verksamheterna. Hölö Mörkö redovisar i verksamhetsplan att under år 2020 påbörjas projekteringen av en ny entré till det kombinerade skol- och folkbiblioteket, efter en förstudie 2019, vilket är viktigt för att möjliggöra utvecklingen av folkbiblioteket.

Stadsbiblioteket har haft vattenläckor vilket har påverkat servicen och tillgängligheten. Gruppchef för stadsbiblioteket beskriver att det är en gammal lokal och att det skulle vara önskvärt att se över den fysiska tillgängligheten i lokalerna med exempelvis ledstråk. Det är dock svårt eftersom det är osäkert om stadsbiblioteket ska byta lokaler eller inte. Stadsbibliotekets barnavdelning renoverades för tre år sedan men blev inte som önskat varav biblioteket ansökte och erhöll medel från kulturrådet för att renovera om.

Det finns en önskan om att införa koncept/-områdesbibliotek i flera delar av Södertälje då det, enligt uppgift, finns områden där det skulle behövas bibliotek. Detta är i enlighet med handlingsplan för bibliotekens strukturutveckling och beskrivs vara ett pågående arbete. Det är en insats som skulle öka tillgängligheten.

5.4 Öppettider, besök och lån

Biblioteken har varierande öppettider, exempelvis stadsbiblioteket som har öppet alla dagar i veckan medan Enhörna har öppet två dagar i veckan. Mölnbo, Hölö och Hovsjös kommunalsbibliotek har stängt på helgerna. Statistik från KOLADA visar att biblioteken i Södertälje har en lägre genomsnittlig öppettid än i jämförelse med Stockholms läns kommuner och "alla kommuner". Se tabell nedan.

Genomsnittlig öppettid per bibliotek och vecka				
Kommun	2015	2016	2017	2018
Södertälje	11,5	11,5	9,4	9,3
Stockholms län	21,4	23,1	24,1	25,1
Alla kommuner	20,2	22,7	23,6	25,7

Angående KOLADAs statistiska mått "medeltalet öppet timmar per vecka andra serviceställen än huvudbiblioteket" ligger kommunen näst lägst i Stockholms län och under medeltalet. Ur Kungliga bibliotekets statistik från år 2018 jämförs öppettider antal dagar per år för huvudbiblioteken varav det framkommer att huvudbiblioteket i Södertälje ligger strax under medelsnittet för Stockholms läns öppettider. Gruppchef för kommunalsbiblioteken menar att öppettiderna kan förbättras och bibliotekschef uppger vid intervju att vederbörande arbetar för att säkerställa och tydliggöra bibliotekens kostnader så att biblioteken kan ha bättre öppettider allt utifrån beslutad biblioteksplan och handlingsplan för bibliotekens strukturutveckling.

Personalstyrkan i biblioteken påverkar öppettiderna exempelvis biblioteket i Enhörna har bara en anställd vilket resulterar i minskade öppettider. Enligt uppgift, får biblioteket i Enhörna lite ekonomiska resurser vilket påverkar öppettider och att det är en begränsad mediabudget. Det medför även att det inte finns möjlighet att ta in vikarier vilket begränsar möjligheten för fortbildning för den medarbetaren som arbetar där.

Fysiska besök

Biblioteksplanen redogör för att stadsbiblioteket har många besökare. Utifrån intervju med gruppchef för stadsbiblioteket framkom att biblioteket år 2019 hade en ökning med 23 000 besökare jämfört med föregående år. Statistik från KOLADA visar att kommunen år 2018 hade lägre antal fysiska besök per invånare vid kommunala bibliotek än Stockholms län och "alla kommuner" se nedan.

Fysiska besök vid kommunala bibliotek, antal/inv.			
Kommun	2016	2017	2018
Södertälje	6,7	7,1	5,7
Stockholms län	6,5	6,2	6
Alla kommuner	6,9	6,7	6,7

Dock framkommer ur erhållen statistik från Kungliga biblioteket för år 2018 att biblioteken i Södertälje hade fler fysiska besök än jämförbara kommuner och regionen enligt följande: Södertälje (5,7), Botkyrka (3,6), Haninge (4,8), Huddinge (3,2) och regionen (5,5).

I Hölö Mörkö, Järna och Vårdinge Mölnbo kommunalsnämnders verksamhetsplaner 2019 fanns upprättade indikatorer rörande fysiska besök vid biblioteken per antal invånare. I årsredovisning 2019 redovisade nämnderna resultatet.

Fysiska besök vid biblioteken per antal invånare			
Nämnd	Senaste värde ¹¹	Riktvärde 2019	Utfall 2019

¹¹ Senaste värden, Järna och Hölö Mörkö är från 2017. Vårdinge Mölnbos senaste värde skiftar mellan verksamhetsplan 2019 och årsredovisning 2019.

Granskning av folkbiblioteksverksamheten

Hölö Mörkö	8,4	8,5	6,7 ¹²
Järna	2,8	2,9	3,3
Vårdinge Mölnbo	2,8	5,5	- ¹³

Järna kommundelsnämnd beskriver i den egna årsredovisningen att i och med utökade öppettider på kvällarna ökade besöksantalen samt utlåningen med 20 % jämfört med föregående år. Utifrån intervjuer förstår vi att mätningen av fysiska besök inte anses vara helt tillförlitlig. Anledningen är bland annat att besöksmätare inte alltid fungerar, att samma person kan gå in och ut flera gånger under en dag samt att metoden för att mäta besöken kan skilja sig åt.

För att nå kommunens invånare arbetar folkbiblioteken med marknadsföring via hemsidan, är med i kommunens informationsblad och "här och nu bibliotek/kapprumsbibliotek". Folkbiblioteken ger också information om verksamheten hos BVC, logoped, förskolor, skolor och äldreboenden.

I handlingsplan för bibliotekens strukturutveckling lyfts det fram ett behov av att arbeta med att etablera en bokbuss i kommunen. Kultur- och fritidsnämnden beslutade år 2019 att införa en bokbuss under året. Som underlag till beslut fanns det en upprättad förstudie och en kompletterande förstudie. Utifrån intervju med gruppchef för verksamhet 4-7 är upphandlingen ännu inte genomförd och kravspecifikation är under upprättande. Förhoppningen är att verksamheten kommer att vara startad under år 2020. Det kommer att finnas samma tjänster att tillgå som i de vanliga biblioteken men i en mindre omfattning. Bussen ska även kunna användas till bland annat vallokal och sagostunder. Enhörna och Hölö Mörkö's verksamhetsplaner 2020 beskriver att bokbussen kommer bidra till en flexibel verksamhet, utgöra ett komplement till kommunala bibliotek och öka tillgängligheten.

Bibliotekslån

I nämndernas årsredovisningar 2019 redovisas i olika utsträckning om bibliotekslånen ökat eller inte. I Enhörnas verksamhetsplan 2019 fanns uppsatt indikator (lånade böcker bibliotek/per invånare), vilken uppnåddes. I Hölö Mörkö har utlåningen minskat med 2 % och i Vårdinge Mölnbo ligger utlåningen på vad nämnden själv beskriver i årsredovisningen som normala nivåer. I Järna har bibliotekslånen ökat med 20 % i jämförelse med föregående år.

Andelen lån av böcker i kommunala bibliotek (antal lån/invånare) och lån av e-böcker är lägre i Södertälje kommun jämfört med "alla kommuner" och med övriga kommuner i Stockholms län. I tabell nedan redovisas statistik från KOLADA andelen lån av böcker i kommunala bibliotek (antal/invånare) i Södertälje kommun i jämförelse mot "alla kommuner" och i jämförelse med övriga kommuner i Stockholms län.

Lån av böcker kommunala bibliotek antal/Invånare			
Kommun	2016	2017	2018
Södertälje	2,7	3,1	2,9
Stockholms län	3,8	3,6	3,6
Alla kommuner	5,5	5,2	5,0

Ur erhållen statistik från Kungliga biblioteket för år 2018 redovisas Södertälje i jämförelse med jämförbara kommuner samt regionen: Södertälje (3,2), Botkyrka (3,1), Haninge (3,3) och Huddinge (3,2). Det innebär att folkbiblioteken i Södertälje i jämförelse med jämförbara kommuner har en liknande utlåningsgrad för år 2018. Kungliga bibliotekets statistisk för år 2018 visar att andelen

¹² Riktvärdet för biblioteket sattes med år 2017 års statistik som grund men att det nu har visat sig att besöksräkningen från 2017 inte är tillförlitligt och därmed är riktvärdet felbedömt.

¹³ Riktvärdet har inte uppnåtts med anledning av att biblioteket varit stängt för renovering under första halvåret. Dock visar besöksiffrorna på en ökning.

aktiva låntagare i Södertälje (19 %) är lägre än genomsnittet (26 %). Andelen aktiva låntagare under 18 år (18 %) av alla aktiva låntagare i Södertälje ligger precis under medelsnittet som är 19 procent. Nedan redovisas KOLADAS statistik för lån av e-böcker i kommunala bibliotek, antal invånare.¹⁴

Lån av E-böcker i kommunala bibliotek, antal/invånare.			
Kommun	2016	2017	2018
Södertälje	0,08	0,09	0,11
Stockholms län	0,14	0,15	0,18
Alla kommuner	0,15	0,15	0,24

Tabell ovan visar att lånet av e-böcker i de kommunala biblioteken per invånare är mindre än i övriga kommuner i Stockholms län och i alla kommuner i riket.

5.5 Bibliotekens digitala verksamhet

Bibliotekens hemsida är ny från och med september 2019 och uppges av intervjuade ha blivit mer tillgänglig och tydlig. Detta var en satsning i kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan föregående år. Det har varit smärre problem som enligt uppgift har åtgärdats. Hemsidan redogör för allehanda information som exempelvis bibliotekens utbud av grupprum, datorer och skrivare, aktuella avgifter, information om bibliotekskort och om ansökan av ett sådant. Bibliotekschef förklarar att de vill införa ett digitalt lärcentra då det är olika mycket digital kompetens bland medborgare samt att alltmer i dagens samhälle blir mer digitalt, exempelvis genom att flera samhällsservice sker genom användning av bank-id. Tanken är även att arbetslösa ska kunna komma till lärcentrat och utbilda sig. Lärcentrat finns med i handlingsplanen för strukturutveckling.

Biblioteken erbjuder tillgång till databaser för tidningar/tidskrifter, uppslagsverk, stipendier, släktforskning med mera på lånedatorer, med undantag för Enhörna som inte har några lånedatorer. På bibliotekens hemsida finns ett antal e-tjänster såsom att låna böcker, ansöka om bibliotekskort, ansöka om fjärrlån, lämna inköpsförslag eller boka grupprum och handledning. På hemsidan finns ett E-bibliotek, där individer som har lånekort kan ta del av digitala böcker, ljudböcker, tidningar/tidskrifter, musik och tidskrifter. Personerna kan även ta del av databaser.¹⁵ På hemsidan har det getts information om Covid-19.¹⁶

Kommunens bibliotek deltar i ett nationellt projekt som heter "*digitalt först med användaren i fokus*", en fortbildning i digital kompetens för bibliotekspersonal. Både bibliotekschef och gruppchef för kundbiblioteken beskriver att medarbetarnas kompetens på området måste stärkas för att de ska kunna erbjuda besökare det stöd som efterfrågas. Gruppchef för stadsbiblioteket berättar att det har genomförts en inventering, inom ramen för digitalt först, av vad medarbetare vill lära sig mer om vilket visade att de ville lära sig mer om tekniska problem såsom kopiatorer, skrivare, källkritik, filterbubblor och egen nedladdning. Det vanligaste som biblioteken hjälper besökare med är bland annat hjälp vid datorerna, hjälp till självhjälp, administrativa ting såsom att scanna och kopiera samt personliga administrativa ärenden. Biblioteken har två program¹⁷ för besökare om den digitala verksamheten två veckor per år (en vecka per termin) och som handlar om digital kunskap överlag. Respektive program är en vecka per år. Exempelvis har banker blivit inbjudna och gett föreläsningar. Andra aktiviteter som biblioteken erbjuder och erbjuder under våren 2020 är bland annat "digital vecka" med tematiska föreläsningar. Järna bibliotek erbjuder vid två tillfällen kurser i att läsa/ladda ned e-böcker och ljudböcker samt strömma film via hemsidan.

¹⁴ Avser endast folkbibliotek inte skolbibliotek, samredovisade folk och skolbibliotek streckas.

¹⁵ För att läsa och lyssna på e-böcker behövs en särskild app och tjänsten är gratis. Övriga tjänster är tillgängliga både via dator och app.

¹⁶ Hänvisning till de digitala tjänsterna om personer känner sig sjuka, hänvisning till kommunens hemsida som bland annat har information från berörda myndigheter.

¹⁷ All digital week och eMedborgarveckan.

Stadsbiblioteket erbjuder också möjligheten för besökare att boka handledning och kan få hjälp med handledning av exempelvis att låna e-media.

Vid intervjuer framkommer att tekniska problem utgör ett hinder för digital tillgänglighet och är något som kan förbättras. Det finns en vilja att utveckla det digitala arbetet men utvecklingen hindras i viss mån av praktiska saker såsom digital infrastruktur, trasiga skrivare och brister i samverkan med kommunens IT support. Bibliotekschef ingår i en arbetsgrupp som arbetar för en gemensam digital infrastruktur i kommunen.

5.6 Övrig service

Bibliotekens hemsida redogör för vilken teknik som finns på varje bibliotek. Hos nästan alla bibliotek finns möjlighet för besökare att låna datorer, att skriva ut, kopiera etc. Samtliga bibliotek har gratis Wifi och att låna datorer är gratis. Det är bara Enhörna kommundelsbibliotek som inte har skrivare, dator eller kopiator. Tre bibliotek erbjuder möjligheten att skriva ut dokument vilket det tas ut en avgift för.

Ur intervjuer har det framkommit att biblioteken hjälper besökare med administrativa ting såsom att skriva ut saker, scanna dokument, personliga administrativa ärenden etc. Det finns en stor efterfrågan på hjälp av medborgare vilket kräver mycket resurser från personalen för att bemöta. Det innebär att medarbetare kan lägga mindre tid på kärnverksamheten och programverksamheten vilket är delar för att uppnå nämndens mål. Det finns en uppfattning om att andra aktörer hänvisar besökare till biblioteken för att få hjälp med detta.

Vid intervju med gruppchef för stadsbiblioteket framkommer att många av bibliotekens besökare främst inte lånar böcker utan sitter och umgås, pratar, läser tidningen, studerar etc. Denna bild lyfts även fram av gruppchef för kommundelsbiblioteken och Hovsjö där vederbörande förklarar att hälften av bibliotekens besökare lånar böcker medan andra halvan bara är besökare.

5.7 Samverkan

I respektive granskad nämnds verksamhetsplan 2020 beskrivs det att samverkan ska förbättras med interna och externa funktioner för att nå flera grupper och utifrån individens förutsättningar främja medborgarnas delaktighet- och inflytanderätt.

Internt sker samverkan mellan de fyra kommundelsbiblioteken och Hovsjö på olika sätt. Exempelvis har de gemensamma arbetsplatsträffar med en stående punkt där personalen delar tips, inspiration och stöttning. Annat exempel på samarbete är att Hovsjös biblioteks kulturpedagog har utbildat all bibliotekspersonal från kommundelsbiblioteken och Hovsjö samt barn- och ungdomsbibliotekarier från stadsbiblioteket i media och informationskunighet (MIK). På så vis sprids kompetensen mellan biblioteken och det sker nu regelbundna MIK-aktiviteter på samtliga bibliotek. Gruppchef för 4-7 verksamheterna kommer att handha framtida samverkan/utveckling mellan biblioteken. Biblioteken skickar även böcker mellan sig med stadsbiblioteket som distributionscentrum.

Externt sker det en samverkan mellan Nynäshamn, Salem, Nykvarn och Södertälje kommuner vilket benämns som Södertörnssamarbetet. Kommunerna samarbetar genom att driva ett gemensamt bibliotekssystem för vilken Södertälje kommun är systemägare. Samarbetsavtalet beskriver att syftet är att effektivisera, rationalisera och minska kommunernas kostnader för biblioteksdatasystemet "Book-IT". Avtalet omfattar drift av systemet samt gemensamma tilläggstjänster, vilka är bibliografisk service, bibliografiska tilläggsfunktioner, e-posttjänst och SMS-tjänst. Biblioteken i de fyra kommunerna kan reservera böcker mellan varandra och har ett gemensamt arbete kring inköp av e-media. Samverkansavtalet ska revideras 2020 då det tidigare är från 2012.

Granskning av folkbiblioteksverksamheten

Biblioteken samverkar med regionbiblioteket genom stöttning, nätverk, erbjudanden om utbildningar samt övergripande information som exempelvis rör Covid-19.¹⁸ Bibliotekschefen deltar i regionbibliotekets samverkansgrupp där bland annat frågor kring barn och unga samt digitalisering behandlas. Annan samverkan med regionbiblioteket är att regionen ansvarar för infrastrukturen kring transporter av fjärrlån. Samverkan med regionalbiblioteket fungerar, enligt stadsbibliotekets gruppchef, bra.

---

¹⁸ Samtliga bibliotek i regionen deltar i en gemensam mailkonversation där de beskriver hur situationen upplevs, vilken information som biblioteken går ut med och förslag på hur medarbetare och medborgare ska stöttas.

6. Bedömning och svar på revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Svar
<p>1. Bedriver kultur- och fritidsnämnden och kommunalnämnderna folkbiblioteksverksamheten i enlighet med gällande lagstiftning och kommunens egna mål?</p>	<p>Ja. Bibliotekslagen anger att biblioteken ska prioritera särskilda grupper i samhället, främja demokrati, vara tillgängliga för alla och att kommuner ska anta en biblioteksplan.</p> <p>Kommunfullmäktige har antagit en biblioteksplan och har barn- och unga som prioriterat område i mål och budget 2020. Fullmäktige har gett kultur- och fritidsnämnden fokusområdet att fortsätta utveckla biblioteken med en tydlig målsättning att nå alla oavsett var du bor eller vilken bakgrund du har. Biblioteksverksamheterna arbetar mot samtliga prioriterade grupper och det pågår löpande ett arbete med tillgänglighet, exempelvis inrättandet av den nya bokbussen. Kommunalnämnderna och kultur- och fritidsnämnden har uppsatta indikatorer och särskilda satsningar/uppdrag inom ramen för biblioteksverksamheten.</p>
<p>2. Har nämnderna säkerställt en uppföljning av verksamheten utifrån kvalitet och ekonomi?</p>	<p>Delvis. Nämnderna erhåller ekonomisk uppföljning och har behandlat delår per 31/8 samt årsrapport 2019. Kultur- och fritidsnämnden har även behandlat delårsrapport per 31 april 2019. Utifrån år 2019 ser vi att kommunalnämnderna behandlar den egna ekonomin vid fler tillfällen än kultur- och fritidsnämnden. Bibliotekschef försöker tydliggöra kostnaderna för bibliotekens verksamheter för att öka öppettider allt utifrån biblioteksplanen och handlingsplan för folkbibliotekens strukturutveckling.</p>
<p>3. Vilka åtgärder är vidtagna för att uppnå besöksmål samt övriga mål för att nå invånarna?</p> <p>a. Är folkbiblioteken tillgängliga i önskvärd utsträckning?</p> <p>b. Utnyttjar och anpassar sig biblioteken till den digitala utvecklingen?</p>	<p>Ur årsredovisning 2019 framkommer att samtliga nämnder har haft indikatorer för tillgänglighet på olika vis. För år 2020 har kultur- och fritidsnämnden indikator barnbokslån och kommunalnämnderna använder sig utav en indikator som baseras på en medborgarundersökning där en av frågorna är om biblioteken. Samtliga nämnder har som satsning att fortsätta utveckla biblioteken och det beskrivs i verksamhetsplanerna att det behöver vidtas åtgärder för den fysiska tillgängligheten.</p> <p>Mål och budget beskriver att det ska finnas möjlighet för medborgare att inhämta information och göra ärenden via exempelvis e-tjänster och digitala verktyg. Biblioteken har en ny hemsida från och med september 2019. Hemsidan var en särskild satsning inom kultur- och fritidsnämnden. Hemsidan erbjuder olika tjänster såsom att skaffa bibliotekskort, ansöka om fjärrlån, e-media etc. Kommunalnämnderna har uppsatta indikatorer för kontakt och bemötande med tjänstepersoner. Digitalisering verkar vara ett prioriterat område men det finns både externa och interna hinder. Externt finns det hinder såsom förlagsrättigheter rörande e-media och att titlar kan dras tillbaka utan förvarning av förlagen. Internt finns hinder såsom samverkan med IT support, att praktiska saker såsom skrivare inte fungerar etc.</p> <p>Granskade nämnder tillstyrkte under år 2019 handlingsplan för folkbibliotekens strukturutveckling vilken Kommunstyrelsen sedan antog. Identifierade huvudsakliga insatser som genomförs som är baserade på planen är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etableringen av bokbuss - Den nya verksamheten 4-7 - Förstudie av ny entré till Hölö bibliotek

Revisionsfrågor	Svar
	<p>- Koncept-/områdesbibliotek ingår i mål och budgetprocessen enligt strukturplan.</p> <p>Det finns förbättringsmöjligheter för bibliotekens fysiska tillgänglighet, det är bland annat entréerna till de kombinerade skol-och folkbiblioteken, att det saknas exempelvis saknas ledstråk i samtliga bibliotek, att Järna bibliotek har för små lokaler i relation till verksamheten etc.</p>
<p>4. Utnyttjas biblioteken motsvarande målsättningarna och i jämförelse med andra kommuner?</p>	<p>Ur erhållen statistik framkommer att barnbokslånen i Södertälje var lägre än i jämförelse med Stockholms län och "alla kommuner". Vid jämförelse med jämförbara kommuner framkom att kommunen låg på samma nivå som Botkyrka och strax under Haninge och Huddinge samt under regionens utlåningssiffror. Avseende lån av böcker i kommunala bibliotek låg kommunen i snittet med de jämförbara kommunerna men lägre än Stockholms län och "alla kommuner". Kommunen hade en lägre utlåning av e-böcker än Stockholms län och "alla kommuner". Kommunen erbjöd färre aktivitetstillfällen för barn och unga än Stockholms län och "alla kommuner". Avseende fysiska besök hade biblioteken år 2018 en högre andel fysiska besök än de jämförbara kommunerna och regionen. Men hade mindre besök i jämförelse med Stockholms län och "alla kommuner". Ur Kungliga bibliotekets statistik framkommer att huvudbiblioteket i Södertälje ligger strax under medelsnittet för Stockholms läns öppettider för huvudbibliotek.</p>
<p>5. Sker samverkan med andra bibliotek och bibliotekshuvudmän?</p>	<p>Ja. Det sker en samverkan både internt och externt. Internt sker det samverkan mellan biblioteken med exempelvis gemensam utbildning inom MIK. Kommundelsbiblioteken och Hovsjö har gemensam APT. Externt finns samverkan med Region biblioteket i form av bland annat fjärrlån samt finns samverkan inom ramen för Södertörnssamarbetet med Nynäshamn, Salem och Nykvarns kommuner rörande systemet Book-it.</p>

Källförteckning

Kommunallagen (2017)
Bibliotekslagen (2013:801)
Kommunfullmäktiges mål- och budget 2020 - 2022
Bilaga mål och budget - styrning
Biblioteksplan 2018-2021
Handlingsplan för strukturutveckling 2019-2022
Mediepolicy
Programblad våren 2020
Bokbuss - förstudie 2017
Bokbuss - kompletterande förstudie 2019
Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan 2020
Enhörna kommunalnämndens verksamhetsplan 2020
Järna kommunalnämndens verksamhetsplan 2020
Hölö Mörkö kommunalnämndens verksamhetsplan 2020
Vårdinge Mölnbo kommunalnämndens verksamhetsplan 2020
Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan 2019
Enhörna kommunalnämndens verksamhetsplan 2019
Järna kommunalnämndens verksamhetsplan 2019
Hölö Mörkö kommunalnämndens verksamhetsplan 2019
Vårdinge Mölnbo kommunalnämndens verksamhetsplan 2019
Protokoll 2019
Protokoll 2020
Kultur- och fritidsnämndens delårsrapport
Enhörna kommunalnämndens delårsrapport
Järna kommunalnämndens delårsrapport
Hölö Mörkö kommunalnämndens delårsrapport
Vårdinge Mölnbo kommunalnämndens delårsrapport
Kultur- och fritidsnämndens årsredovisning 2019
Enhörna kommunalnämndens årsredovisning 2019
Järna kommunalnämndens årsredovisning 2019
Hölö Mörkö kommunalnämndens årsredovisning 2019
Vårdinge Mölnbo kommunalnämndens årsredovisning 2019
Bibliotekens styrdokument:
<https://bibliotek.sodertalje.se/web/arena/mal-och-styrdokument>
Öppettider kommunens bibliotek:
<https://bibliotek.sodertalje.se/web/arena/vara-bibliotek>
Tillgänglighet i lokalerna enligt hemsidan:
<https://bibliotek.sodertalje.se/sv/web/arena/tillg%C3%A4nglighet-i-v%C3%A5ra-lokaler>
Bibliotekens funktioner:
<https://bibliotek.sodertalje.se/web/arena/sa-funkar-det>
Kungliga bibliotekets statistik 2018
<https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksstatistik/hamta-ut-statistik.html>
Kommuner och landstingsdatabas - KOLADA:
https://www.kolada.se/?_p=jamforelse&unit_id=16552&tab_id=92539
Kungliga biblioteket - Digitalt först med användaren i fokus:
<https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksutveckling/digitalt-forst/om-projektet.html>

Bilaga 1

Biblioteksplanens Målområde 1: Delaktighet

Målområdets prioriteringar är bland annat:

- ▶ Folkbiblioteken ska arbeta för en ökad digital delaktighet genom att i högre grad samverka med föreningar, studieförbund och andra kommunala verksamheter.
- ▶ Folkbiblioteken ska i den egna verksamheten och i samverkan med andra stötta vuxnas formella och informella lärande.
- ▶ Folkbiblioteken ska stötta medborgarna genom att erbjuda kunskapsinhämtning, utifrån var och ens fulla potential, som bidrar till goda livsvillkor och delaktighet i den demokratiska processen.
- ▶ För att säkerställa bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling, roll för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning ska folkbibliotekens kompetens och personal motsvara samhällets och medborgarnas behov.

Biblioteksplanens målområde 2: Barn och unga

Målområdets prioriteringar är bland annat:

- ▶ För att nå barn och ungdomar behöver folkbiblioteken utveckla nya metoder och arbetssätt utifrån lusten till läsning, exempelvis genom samverkan med bland annat förskola, skola och barnhälsovård.
- ▶ Folkbiblioteken bör utveckla och vidareutveckla metoder, exempelvis bokstart för att nå vårdnadshavare då de är avgörande för barnens egen läsförmåga.
- ▶ Folkbiblioteken ska erbjuda verksamhet utifrån ett barnperspektiv, både i det fysiska rummet men även inom den digitala arenan.
- ▶ Utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret ska se över samverkan för att öka läslusten, främja läsandet och läsförståelsen samt för att bidra till demokratiska medborgare och för att effektivisera resurser.

Biblioteksplanens målområde 3: Tillgänglighet

Prioriteringarna till målområdet är:

- ▶ Folkbibliotekens kompetensutveckling för personalen ska ses över utifrån samhällets förändringar så att personalens kompetens och yrkesroll matchar besökarnas behov, förutsättningar och funktionsvariationer.
- ▶ Folkbibliotekens verksamhet för äldre och personer med funktionsvariationer, samt folkbibliotekens lokaler, ska utvecklas ur en besökare och tillgänglighetsperspektiv.
- ▶ Möjligheten att erbjuda tekniska hjälpmedel för medborgarna att tillgodogöras sig folkbibliotekens verksamhet bör ses över.
- ▶ Möjligheten till att utnyttja folkbibliotekens tjänster utan att besöka biblioteken fysiskt ska ses över.
- ▶ Kultur- och fritidsnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden och kommunalnämnderna göra en utredning av kommunens biblioteksstruktur med förslag till åtgärder som bidrar till bredare tillgång till biblioteksservice samt till stadens långsiktiga utveckling.

Bilaga 2

Sammanställning av bibliotekens fysiska tillgänglighet.

Sammanställning av bibliotekens fysiska tillgänglighet						
	Stadsbiblioteket	Enhörna	Hovsjö	Hölö	Järna	Mölnbo
Entré i markplan	Nej	Ja	Ja till hubben	Nej	Nej	Ja
Dörröppnare	-	Nej	Ja	Ja, dock ej ut från hiss	Ja	Nej
Hiss	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	-
Trappor/trappsteg	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	-
Sökdatorer i stå och sitthöjd	Ja	-	Ja	I sitthöjd	Ja	I sitthöjd
Tillgängliga för rullstolsbruna och permobiler	Ja	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja
Höj och sänkbara låneautomater och personaldisk	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Toalett	-	Ja	Nej, finns på hubben	-	-	-
Handikappanpassad toalett	Ja	-	Nej	Ja	Ja	Ja
Förstoringsglas	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Ledarhundar välkomna	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ledstråk	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Hörselslinga	I hörsal	Nej	-	-	-	-
Högtalaranläggning	Ja	Nej	-	-	-	Nej

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory

About EY

Replace this text with boilerplate copy, found on *The Branding Zone*. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullam corper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea duncai consequat.

[Optional sector or service line descriptor]

© 20XX [insert member firm name]
All Rights Reserved.

[Optional file reference number]
ED MMY

[Optional environmental statement]

[Required legal disclaimer] Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullam corper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea duncai consequat.

ey.com